

การสร้างจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการด้วยรูปแบบการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง

TO SHAPE THE ENTREPRENEURIAL SPIRIT BY WORK BASED EDUCATION MODEL

อุราเพ็ญ ยิ้มประเสริฐ¹ และกิตติภพ ตันสุวรรณ²

Urphen Yimprasert¹ and Kittibhop Tansuwan²

¹คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Faculty of Management Sciences, Panyapiwat Institute of Management

²Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

บทคัดย่อ

ภายใต้บริบทของระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นตัวขับเคลื่อนหลักให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่นคงและสร้างงาน เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบในเวทีการแข่งขันระดับนานาชาติและความยั่งยืนทางธุรกิจ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอันดับแรกคือ ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 ระบุว่า การพัฒนาผู้ประกอบการไทยโดยภาพรวมนั้นต้องมีการเพิ่มจำนวนและสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการควบคู่กันไป โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาผู้ประกอบการไทยรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ และจำนวนที่เพียงพอต่อการเติบโตของกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการภาคเอกชน และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ การสร้างความเชื่อมโยงด้านทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพของสถานประกอบการต่างๆ เข้ากับหลักสูตรและแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันมีระบบการศึกษาที่เรียกว่าการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง (Work-based Education) เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีความพร้อม สามารถทำงานได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา และการมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจของตนเองให้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วตามความรู้ความสามารถ รวมถึงทักษะที่สั่งสมจากประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องตามกรอบแนวคิดในการผลิตและพัฒนาผู้ประกอบการไทยรุ่นใหม่ของยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

คำสำคัญ: จิตวิญญาณ การเป็นผู้ประกอบการ การศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง

Abstract

According to the economic system context changed by global current, the required cooperation among all sectors was a key driver for the growth, wealth and job creation. These brought an advantage in the international competition and sustainable business. The first important thing was the human resource development (HRD). The national industrial development master plan 2012-2031 identified that the overall of HRD must increase the number and strengthen the entrepreneur in the same time, especially a group of small and medium-sized enterprises (SMEs). However, to develop entrepreneurial knowledge and skill for the new Thai generation including sufficient number for the today industrial growth, it required cooperation among the educational institutions, government and private sectors. They chiefly integrated all skills needed for future careers to the curriculum and teaching-learning method. A present education model called Work-based Education: WBE aimed to produce ready-to-work graduates after their graduation immediately. Besides, to cultivate the entrepreneurial spirit, graduates will succeed in their own business quickly by wisdom and skills gained from their direct experiences. As discussed above, it was in accordance with the framework of the new entrepreneur production and development in Digital Economy Age.

Keywords: Spirit, Entrepreneurship, Work-based education

บทนำ

ประเทศไทยมีนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วตามบริบทความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก จากแรกเริ่มคือ ยุคเศรษฐกิจบนพื้นฐานความรู้ (Knowledge Economy Age) ต่อเนื่องด้วยยุคเศรษฐกิจบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Economy Age) จนปัจจุบันเป็นยุคเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Age) นั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการไทยเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน (Upgrade and Create Sustainable Thai Entrepreneur) มาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก เมื่อพิจารณาคำว่า Knowledge, Creative และ Digital Economy ตามที่กล่าวมา ในด้านการสร้างผู้ประกอบการนั้นจะเห็นได้ว่ามีแนวคิดเชื่อมโยงกันคือ เศรษฐกิจบนพื้นฐานความรู้

จะเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือเน้นการลงทุนที่เพิ่มขีดความสามารถและทักษะในการทำงานของบุคลากรในองค์กร ซึ่งเรียกว่าการสร้างทุนมนุษย์ (Human Capital) และนำความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) มาสู่ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เกิดการถ่ายทอดไปยังองค์กรและสังคม สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่ยุคต่อไปที่เรียกว่าเศรษฐกิจบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการนำนวัตกรรมและแนวคิดเชิงสร้างสรรค์จากบุคลากรมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการ ส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันระดับตลาดโลกได้ Howkins (2001, อ้างในชมัยพร วิเศษมงคล, 2553) กล่าวว่าผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์นี้จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นทรัพยากรล้ำค่าในการสร้างความมั่งคั่งให้เกิดขึ้น เกิดการจ้างงาน การแสวงหารายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จนมา

ปัจจุบันคือ ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Age) ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจอย่างไร้พรมแดน สะท้อนให้เห็นว่า ขนาดของบริษัทไม่ใช่สิ่งสำคัญ หรือแม้แต่ทำเลที่ตั้งของธุรกิจก็ไม่ได้สร้างความได้เปรียบอีกต่อไป ผู้ประกอบการยุคใหม่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมในการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่า ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบเดิมๆ (วีระศักดิ์ สดัตถวิบูลย์, 2557) เป็นการสร้างโอกาสในการขยายตลาดระดับโลกใหม่ๆ (Access to Global Market Opportunities) มากขึ้น เมื่อนำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 มาศึกษาพบว่า แผนแม่บทฉบับนี้ระบุถึงเข็มทิศในการพัฒนาผู้ประกอบการไทยโดยภาพรวมว่า มีความจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนและสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการควบคู่กันไป โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาผู้ประกอบการไทยรุ่นใหม่ให้มีความรู้ทักษะ และจำนวนที่เพียงพอต่อการเติบโตของกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการภาคเอกชน และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ การสร้างความเชื่อมโยงด้านทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพของสถานประกอบการต่างๆ เข้ากับหลักสูตรและแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม “มุ่งสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สมดุลและยั่งยืน” ข้อที่ (3) ยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากร (Industry Specific Training Development Program) นั้น ได้ให้แนวทางไว้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะต้องสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมร่วมกับภาคการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะฝีมือในการทำงานที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาที่แตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรมโดยอาศัยแนวคิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำงานจริง

ในสถานประกอบการ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554: 21) เท่าที่ผ่านมา นอกจากรัฐบาลจะเป็นผู้นำในการกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาแล้ว หน่วยงานหลายแห่งได้สนับสนุนการสร้างและยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการไทยเพื่อเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากลอย่างจริงจัง ทั้งด้านการกำหนดบทบาทของผู้ประกอบการในอนาคต และการสร้างตราสินค้าของผู้ประกอบการไทยให้เป็นที่ประจักษ์ในเวทีโลก สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการผลิตกำลังคนที่จะพึงประสงค์เพื่อการพัฒนาประเทศต้องทำหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรรวมถึงการออกแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริงในสถานประกอบการที่ตรงตามสาขาวิชา ผู้เรียนจะมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับพนักงานในองค์กร เกิดความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนและการทำงานนั้นผู้เรียนจะสามารถนำมาบูรณาการเข้าด้วยกันโดยอาศัยอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียนและครูฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ นอกจากนี้การทำงานวิจัยโดยใช้ปัญหาจากสถานประกอบการจะทำให้อาจารย์ผู้สอนเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปต่อยอดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี จากที่กล่าวมาการเข้าใจรูปแบบของธุรกิจและแนวทางในการเป็นผู้ประกอบการจะส่งผลให้จิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการถูกกระตุ้นขึ้นมา นับตั้งแต่ปีการศึกษาแรกและพร้อมเป็นผู้ประกอบการเมื่อสำเร็จการศึกษาโดยสามารถประกอบธุรกิจของตนเองได้ตามความรู้ ความสามารถ และทักษะที่สั่งสมจากประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องตามกรอบแนวคิดในการผลิตและพัฒนาผู้ประกอบการไทยรุ่นใหม่ของยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ความหมายของคำว่าผู้ประกอบการ

คำว่า “ผู้ประกอบการ” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น

ฉัตรยาพร เสมอใจ, ฐิติรัตน์ มีมาก และคมกฤษ ปิณฑุรักษ์ (2552: 32) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ เป็นนักธุรกิจ

ที่มองเห็นโอกาส มีวิสัยทัศน์ที่เปี่ยมด้วยศรัทธาแรงกล้า ซึ่งจะเป็นพลังผลักดันกิจการ และยอมรับความเสี่ยง ในการที่จะเริ่มต้นเป็นเจ้าของกิจการ โดยมุ่งหวังที่จะให้ ธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโต

สุชาติ ไตรภพสกุล (2557) เสนอว่า ผู้ประกอบการ ก็คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสวงหาโอกาสใหม่ๆ ในการทำธุรกิจ กล้าที่จะเสี่ยง และมีความทะเยอทะยาน อยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการมักจะมองหาโอกาสที่ทำ กำไรจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมๆ ที่เคยทำอยู่เสมอ

Frederick, O'Connor & Kuratko (2010: 5) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ คือบุคคลที่ใช้กำไรเป็นแรงจูงใจ ในการพยายามสร้างความเจริญรุ่งเรืองและแสวงหา ผลกำไรจากโลกธุรกิจ นอกจากนี้ยังเป็นนักนวัตกรรม ที่แสวงหาตลาดที่ใหญ่กว่าตลาดเดิม และยังเป็นผู้ที่เริ่มต้น ทุกอย่างด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมหรือกิจการ

ความแตกต่างระหว่างผู้ประกอบการในแต่ละยุคเศรษฐกิจ

จากระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เพื่อมาพัฒนา ธุรกิจในด้านต่างๆ ผู้ประกอบการต้องรู้จักการสร้างสรรค์ งานนวัตกรรมโดยอาศัยการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ ทั้งจากส่วนตนและการแสวงหาเพิ่มเติม และเป็นเวลากว่าสิบปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้คุ้นเคยกับคำว่า เศรษฐกิจบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Economy Age) หรือที่นิยมเรียกย่อๆ กันว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก็เพื่อต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศด้วยการสร้าง

ความแตกต่างเพื่อเข้าสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติ เพราะประเทศไทยมีจุดแข็งหลายด้านที่โดดเด่นเหนือกว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่ได้รับการกล่าวขาน เป็นที่ชื่นชมจากชาวต่างชาติ เมื่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ทุกภูมิภาคเกิดการเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็วและซับซ้อนขึ้น การติดต่อสื่อสารรูปแบบต่างๆ ช่วยให้ผู้คนในแต่ละท้องถิ่นดำเนินชีวิตได้สะดวกสบายมากกว่าในอดีต สถานการณ์การแข่งขันทางเศรษฐกิจก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบของการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมขณะนั้น เมื่อจากสถานการณ์ที่กล่าวมาย่อมส่งผลต่อการเป็น ผู้ประกอบการซึ่งต้องมีคุณสมบัติหรือวิธีการที่แตกต่างกัน ไปตามแต่ละยุคเศรษฐกิจ ปัจจุบันประเทศไทยได้ผ่าน จากยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ไปสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวจากเดิมที่แข่งขันด้วยการใช้แรงงานไร้ฝีมือ การตั้งค่าแรงต่ำ และใช้ทุนเป็นหลัก ไปเป็นการเพิ่มคุณค่าด้วยการนำนวัตกรรมองค์ความรู้ และเทคโนโลยีมาบูรณาการให้เกิดการยกระดับการสร้าง ความสามารถของประเทศไทยในระดับโลก ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนาศักยภาพ ของตนเช่นกัน ซึ่งเมื่อนำแนวคิดของคุณสมบัติหรือ ลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประกอบการที่แตกต่างตามยุค เศรษฐกิจต่างๆ มาเปรียบเทียบกัน สามารถสรุปให้เห็นได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 คุณสมบัติหรือลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประกอบการที่แตกต่างตามยุคเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจฐานความรู้ ¹	เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ²	เศรษฐกิจดิจิทัล ³
1. รู้จักการค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาให้กลายเป็นข้อมูลสารสนเทศและต้องพยายามสื่อสารข้อมูลให้ทั่วทั้งองค์กรพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้คนในหน่วยงาน	1. สร้างตนเองมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และต้องรู้จักสร้างจินตนาการที่กว้างไกล	1. ต้องใฝ่รู้และรู้จักค้นหาข้อมูลข่าวสารในทุกๆ ด้าน
	2. ต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลา และไม่เป็นคนหยุดนิ่ง รู้จักการเข้าสังคมและสร้างเครือข่ายเพื่อก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ	2. มีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการสื่อสาร
2. แสวงหาเครือข่ายเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งจะนำไปสู่การได้รับความรู้ใหม่ รวมไปถึงการเกิดความเชี่ยวชาญแบบใหม่ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากเครือข่ายใหม่ๆ	3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดทางธุรกิจกับผู้อื่นเพื่อที่จะหาทางออกใหม่ๆ ในการทำธุรกิจ	3. นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยระบบการบริหารจัดการในทุกๆ ด้าน
	4. มีความสนุกสนานร่าเริงและรู้จักการเปิดใจเพื่อชื่นชมสิ่งต่างๆ อย่างเปิดเผย	4. ทำการตลาดต้นทุนต่ำจากระบบสื่อสังคมออนไลน์
3. เป็นนวัตกรรม นักคิด เพื่อสร้างงานนวัตกรรมหรือพัฒนางานนวัตกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับการสะสมประสบการณ์ทั้งจากประเพณีวัฒนธรรมที่เจริญเติบโตขึ้นมา การมีพลวัตที่จะกระตุ้นความคิดสิ่งใหม่ๆ และถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรม	5. รู้จักเรียนรู้ความเป็นจริงของโลกที่แท้จริงและโลกเสมือนจริงสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์	5. เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของภาครัฐ ซึ่งบางครั้งจะทำให้สามารถค้าขายกับภาครัฐได้
	6. มีความทะเยอทะยานสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตตนเอง	6. หาช่องทางการค้าในต่างประเทศผ่านระบบสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การทำเว็บไซต์ภาษาต่างประเทศเพื่อโอกาสในการขยายตลาดโดยเฉพาะตลาดอาเซียน

ที่มา: ¹ (Julien, 2007) Professor Emeritus in the Economics of SMEs, Institute of Research on Small Business, Université du Québec à Trois-Rivières, Canada

² Howkins อ้างในชัยพร วิเศษมงคล (2553) ที่ปรึกษา SME สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

³ วิลลกันต์ โกสุมาศ (2558) รองผู้อำนวยการรักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่

จากนโยบายการกระตุ้นผู้ประกอบการของภาครัฐนั้น ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งโดยเฉพาะ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้กำหนดแนวทางในการช่วยเหลือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อให้สามารถรองรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีทั้งการส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ และสนับสนุน แนวปฏิบัติเพื่อการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการเดิม (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการเป็นเสมือนองค์ประกอบสำคัญในการ เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีความ เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ แต่ในการ แข่งขันไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในประเทศหรือกับ ต่างประเทศ ผู้ประกอบการต้องมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอก นอกจากนี้ การที่ผู้ประกอบการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้ (บุริม โอทกานนท์, 2557)

1. รู้จักตนเอง รู้จักธุรกิจของตนเองอย่างชัดเจน
2. มีความพยายาม และมุ่งมั่นเพื่อสร้างความสำเร็จ
3. มนุษย์สัมพันธ์ดี มีสัมมาคารวะ
4. ยอมรับความเสี่ยง และมีภาวะผู้นำ
5. มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว
6. มีความรู้ และสามารถพัฒนาต่อยอดความรู้
7. มีความรัก และมีความต้องการความสำเร็จของ ธุรกิจ
8. มีทีมงานที่พร้อม และมีความสามารถ
9. มีความปรารถนาดีที่จะเป็นผู้ให้ในสิ่งที่ดีต่อบุคคลอื่น

จิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ

ในการดำเนินธุรกิจสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนต้องคำนึงถึง ก็คือ ข้อสมมติฐานทางธุรกิจที่ว่ากิจการต้องมีการ

ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Going Concern) โดยการ เจริญเติบโตนี้อาจจะเป็นการที่ธุรกิจมียอดขายที่สูงขึ้น มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้น หรือกิจการอาจจะสร้างกำไรได้ เพิ่มขึ้น การที่ผู้บริหารกิจการสามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้นั้น พบว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งประกอบด้วย (Pierce, 2008)

1. รักและหลงใหลในสิ่งที่ทำ

ผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองทำเป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้วยังต้องมีความรักต่อสิ่งที่กำลังทำอยู่อย่างที่สุด การทำ ธุรกิจต้องทำทุกอย่างด้วยความหลงใหลโดยจะต้องมีความเชื่อว่า นี่คือนี่สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต จะต้องไม่ปฏิเสธ ในการที่จะดูแลและใส่ใจสำหรับสิ่งที่เป็นที่รักของตนเอง ซึ่งความรักและหลงใหลนั้นในบางครั้งก็จะแสดงออกมา ในรูปของการแสดงความเป็นเจ้าของ

2. คิดเชิงบวก

เป็นพลังสำหรับสร้างสรรค์ธุรกิจของตนเอง ในการที่จะทำให้อะไรก็ตามประสบความสำเร็จ คิดบวก อาจจะเป็นการคิดเพื่อให้ตนเองมีทัศนคติที่ดีต่อปัญหาที่เกิดขึ้นโดยจะไม่คิดถึงสิ่งที่ทำให้ตนเองท้อแท้ ในบางครั้ง ก็เป็นเหมือนพลังใจที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการรู้สึกมีกำลังใจ ในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ อันนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง ของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดเหตุการณ์ที่มีผล ทางด้านลบต่อธุรกิจ การคิดเชิงบวกจะทำให้ผู้ประกอบการ มองหาแนวทางแก้ไขและคิดว่านี่คือประสบการณ์ที่ดี ที่จะทำให้อาชีพตนเองมีความเข้มแข็งมากขึ้นสามารถต่อสู้ ฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่างได้เป็นผลสำเร็จ

4. สามารถปรับตัว

การเป็นผู้ประกอบการที่ดีนั้นต้องสามารถ วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ โดยเฉพาะ การวิเคราะห์แนวโน้มหรือสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น แต่ถึง อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์แล้วผู้ประกอบการไม่ได้คิด หรือไม่ได้เตรียมปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำลัง จะเกิดขึ้นก็เท่ากับไม่ได้เตรียมการในการแก้ปัญหา ในอนาคต ดังนั้น ผู้ประกอบการที่ดีต้องเป็นผู้สามารถ

ปรับตัวเพื่อที่จะสร้างสินค้าหรือบริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หรืออาจจะเรียกว่า ผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

4. เป็นผู้นำ

ผู้ประกอบการต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการชักนำ ชี้แนะ หรือการสั่งการ และได้รับความร่วมมือจากบุคคลในองค์กรอย่างเต็มใจและยินดีในการที่จะปฏิบัติตาม ไม่เพียงแต่เท่านั้นความเป็นผู้นำยังรวมถึงความสามารถในการสร้างความเชื่อถือและเชื่อมั่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้บังคับบัญชาเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชา หรือผู้ได้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการที่ดีที่มีภาวะผู้นำสูงยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมสูงอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้อย่างชัดเจน

5. ทะเยอทะยาน

เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการทุกคนมีอยู่ในจิตใจ นับตั้งแต่ตัดสินใจที่จะเป็นเจ้าของกิจการ การต้องการให้ลูกค้ายอมรับในสินค้าหรือบริการ การมีฐานลูกค้าที่หนาแน่นจนกระทั่งกิจการเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จ เพราะนี่คือความทะเยอทะยานที่แฝงอยู่ภายในจิตใจใฝ่ฝันของบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของ ซึ่งต้องพยายามค้นหากลยุทธ์ หรือหาแนวทางในการที่จะทำให้กิจการของตนอยู่เหนือผู้อื่น จนกลายเป็นผู้นำในธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำในพื้นที่เล็กๆ หรือผู้นำในพื้นที่ใหญ่ๆ

รูปแบบการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง (Work-based Education) ที่ผู้เรียนได้รับมากกว่าความรู้

Wheeler (2005) อ้างในเลิศชัย สุธรรมานนท์ (ม.ม.ป.) อธิบายว่า ความรู้ที่พร้อมทำงานได้นั้น ร้อยละ 40 ของความรู้ทั้งหมดมาจากการลงมือทำงาน ร้อยละ 30 มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ในงาน ร้อยละ 20 มาจากการเป็นที่เลี้ยงแนะนำระหว่างการปฏิบัติงาน และร้อยละ 10 ของความรู้ทั้งหมดเท่านั้นได้มาจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

ดังนั้น ดร.เลิศชัย สุธรรมานนท์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ได้กล่าวไว้ในบทความ “สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์กับการจัดการศึกษาแบบ Work Based Education” ว่า ในการสร้างบุคคลใหม่ (Young Talent) ที่มีความสามารถสูงตรงความต้องการของหน่วยงาน/องค์กรในยุคใหม่ที่ต้องการบุคลากรที่พร้อมปฏิบัติงาน (Ready to Utilization) และสามารถก้าวหน้าในหน่วยงาน/องค์กรโดยใช้ระยะเวลาสั้นนั้น จะใช้รูปแบบการศึกษาจากการทำงาน (Work-based Education: WBE) ซึ่งเป็นรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหนึ่ง ปัจจุบันแนวคิดนี้ดำเนินการโดยสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์เมื่อกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (2550) ชี้ให้เห็นว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือรวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาจากการทำงาน (Work-based Education) ข้างต้น แต่ในวงการศึกษายุคนั้นจะกล่าวเฉพาะรูปแบบของการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันการศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และวิธีการประเมิน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550)

สำหรับการจัดการศึกษารูปแบบการศึกษาจาก

การทำงานจริง (Work-based Education: WBE) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (เลิศชัย สุธรรมานนท์, ม.ป.ป.) คือ

1. การสอนจากการทำงาน (Work-based Teaching: WBT)

เป็นการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ในภาควิชาการ ทฤษฎีต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในรูปแบบหรือเนื้อหาขององค์ความรู้ โดยจะต้องมีการสร้างเสริมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ด้วยการใช้กรณีศึกษาจริง และมีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษาได้นำทฤษฎีไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning: WBL)

จากการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อสร้างความพร้อมด้านทฤษฎี นักศึกษาจะต้องมีการเรียนรู้ในด้านการปฏิบัติงานจริงควบคู่ เพราะในการทำงานนั้นถือได้ว่าเป็นการสร้างประสบการณ์ที่มีการบูรณาการความรู้ได้อย่างเหมาะสม รูปแบบในการปฏิบัติงานนั้น นักศึกษาจะมีการพัฒนาตามลำดับขั้นของชั้นปีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้งานที่เพิ่มขึ้น สามารถสร้างภาวะความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบในงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการปฏิบัติงานในสถานประกอบการนั้นจะมีหัวหน้างานที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาคอยสอนงานและให้คำแนะนำเพื่อให้นักศึกษาเกิดความชำนาญในขณะเดียวกันการแก้ไขปัญหาที่นักศึกษาได้พบในระหว่างการปฏิบัติงานนั้น อาจจะสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างเป็นรูปแบบของนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับสถานประกอบการได้อีกด้วย ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากห้องเรียนจะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการของนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

3. การทำวิจัยจากการทำงาน (Work-based Researching: WBR)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการจะสามารถ

นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้นั้น คณาจารย์จะต้องนำปัญหาเหล่านั้นมาศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางแก้ไขและยังเป็นการหาองค์ความรู้ใหม่ จากการทำวิจัยภายใต้องค์ประกอบ Work Based Researching จะส่งผลให้งานวิจัยที่ได้ทำขึ้นมานั้นถูกนำไปใช้ในสถานประกอบการจริง ถือได้ว่าเป็นการลดปัญหาที่พบอยู่เป็นประจำของงานวิจัยในประเทศที่ถูกกล่าวหาว่า เป็นงานวิจัยที่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์

การสร้างผู้ประกอบการด้วยระบบการศึกษาจากการทำงาน จากการเรียนรู้จากการทำงาน (WBL)

Johnson (2013) ได้กล่าวว่า สำหรับผู้ประกอบการหยุดการเรียนรู้ย่อมเป็นการหยุดกำไรของกิจการ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะพยายามหาหนทางในการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์จริง สำหรับความรู้เบื้องต้นอื่นๆ ก็สามารถเรียนรู้ได้เองจากการอ่านหนังสือ ศึกษาจากประสบการณ์ของคนที่ประสบความสำเร็จ หรือการเข้าร่วมประชุมสัมมนา และในท้ายที่สุดได้สรุปว่าการศึกษารับรู้ตามระบบการศึกษามากเกินไป น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการประสบความสำเร็จ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการเรียนรู้ด้วยตนเองย่อมส่งผลต่อผลกำไร ต่อพัฒนาการด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะอาชีพที่จะได้รับอย่างยิ่ง

นอกจากนี้การศึกษาโดยสมาคมผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ (Young Entrepreneurs Consortium) แห่งรัฐโอไฮโอ เสนอว่าในการสนับสนุนผู้เรียนให้ดำเนินอยู่ในเส้นทางของธุรกิจได้นั้น ต้องมีการบูรณาการประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning: WBL) และการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL) จะสามารถเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี โดยมีแนวทางการสร้างความเป็นผู้ประกอบการ

4 ขั้นตอนคือ

1. การเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้จากกรณีปัญหาจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งได้นำเอาปัญหาจากประสบการณ์จริงมาใช้ จะทำให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ กลยุทธ์ที่ผู้เรียนได้คิดนั้น สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

2. การเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้จากการทำงานจะใช้การทำงานร่วมกับภาคธุรกิจหรือองค์กรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

3. หลักสูตรความเป็นผู้ประกอบการ ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะเป็นผู้ประกอบการในอาชีพต่างๆ เช่น เกษตรกรรมและการบริการด้านสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และการสื่อสารธุรกิจ การบริหารจัดการการบริการ วิศวกรรมและเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพและเทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น เพื่อเป็นการเรียนรู้จากการทำงาน โดยจะมีการเรียนรู้ถึงรูปแบบและปัญหาของธุรกิจที่จะเกิดขึ้น

4. การให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการประกอบอาชีพเป็นขั้นตอนที่สำคัญของผู้เรียน เพราะว่าผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำรวมถึงการชี้แนะแนวทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสนใจและมีจุดเด่นของตนเอง นอกจากนี้ยังได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนจากการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเอง

สำหรับแนวทางการสร้างผู้ประกอบการนั้น การเรียนการสอนในรูปแบบของการเรียนรู้จากการทำงานถือเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการเสริมความรู้ทางด้านวิชาการทางด้านเทคนิคและทักษะทางสังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่จะต้องปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการได้รับความร่วมมือจากภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่นั้นๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติ

จริงได้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เรียกว่า D.R.I.V.E. CAMP ออกแบบโดย Marietta College โดยนำปัจจัย 4 รายการ คือ ความฝัน (Dream) ทรัพยากร (Resource) นวัตกรรม (Innovation) และวิสัยทัศน์ (Vision) มาบูรณาการกัน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนที่มุ่งไปสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (New Entrepreneur) และภายหลังการอบรม ผู้เรียนจะมีเครือข่ายของบุคคลที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการ พี่เลี้ยง นักวิชาการ และที่ปรึกษาที่เป็นมืออาชีพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้แต่ละคนยังได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารอีกด้วย

Marenzi (n.d.) ได้กล่าวไว้ในกรอบของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในการเป็นผู้นำธุรกิจครอบครัวโดยใช้การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) ว่า การฝึกอบรมผู้ประกอบการที่เป็นคนรุ่นใหม่ของธุรกิจครอบครัวนั้น เป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและความท้าทายอย่างมาก การสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่มุ่งมั่นที่จะทำให้อธุรกิจประสบความสำเร็จเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะธุรกิจนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว ดังนั้น การฝึกอบรมจึงต้องสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ประสบความสำเร็จสามารถนำมาสร้างเป็นหลักสูตรอบรมที่ทำให้คนรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม โดยขอบเขตของการเรียนรู้ควรครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ

1. การเพิ่มทักษะและความสามารถส่วนบุคคลและความเป็นมืออาชีพ
2. ทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ
3. ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ
4. การสร้างมนุษยสัมพันธ์
5. การคิดเชิงกลยุทธ์ ความมีเหตุมีผลและคณิตศาสตร์
6. การบริหารจัดการโดยเฉพาะ การผลิตและระบบการขนส่ง
7. กลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาและบริหาร

ผลิตภัณฑ์

8. วิสัยทัศน์ในการแข่งขันระดับโลกและการวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงาน/องค์กร

จากบทเรียนและการศึกษาเหล่านี้มุ่งสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการที่แข็งแกร่ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความเชี่ยวชาญจากการได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ และที่สำคัญคือ ประสบการณ์จากบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากธุรกิจนั้นๆ จะถ่ายทอดเป็นความรู้สู่คนรุ่นใหม่ถือได้ว่าเป็นคำแนะนำที่ดีที่สุด

จิตวิญญาณของผู้ประกอบการ จากการเรียนรู้สู่การทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

จากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสะสมประสบการณ์และทักษะแบบมืออาชีพจากสถานประกอบการ จากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการศึกษาแนวใหม่ มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 3 คน ที่มีความมุ่งมั่นและมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ ซึ่งพร้อมจะพัฒนาธุรกิจที่ตนเองดูแลอยู่ให้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการสามารถเกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงาน/องค์กรทุกระดับดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

1. คุณพรพล พลอยธรรมชาติ สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ ในปีที่ 1 ฝึกงานในร้านสะดวกซื้อ ส่วนปีที่ 2 ถึงปีที่ 4 ฝึกงานเกี่ยวกับการจัดการคลังสินค้า บรรจุนานครั้งแรกตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้านการตลาด ปัจจุบันตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการ

2. คุณทศพล แก้วนุช สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ในปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ฝึกงานในร้านสะดวกซื้อ บรรจุนานครั้งแรกตำแหน่งพนักงานร้านสะดวกซื้อ ดูแลเกี่ยวกับเครื่องดื่มและเบเกอรี่ ปัจจุบันเป็นเจ้าของกิจการร้านอาหารทะเล

3. คุณรักษพล สงัด สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ในปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ฝึกงานในร้านสะดวกซื้อ บรรจุนานครั้งแรกตำแหน่งวิทยากรฝึกอบรม ปัจจุบันเป็นเจ้าของกิจการสินค้า DIY

สำหรับภาพรวมระหว่างที่ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสามคนกำลังศึกษาอยู่คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงช่วยพัฒนาความคิดแบบผู้ใหญได้อย่างรวดเร็ว โดยทุกคนต้องการบรรลุความสำเร็จในอาชีพและเป็นผู้ประกอบการจากประสบการณ์ในการฝึกงานร้านสะดวกซื้อ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการ และการดำเนินธุรกิจค้าปลีกทั้งระบบ ตั้งแต่การเลือกสินค้า/บริการ ที่จะนำมาเสนอขาย กระบวนการจัดหาสินค้า การส่งเสริมการขาย จนกระทั่งการส่งมอบสินค้า/บริการแก่ลูกค้า การพัฒนาปรับปรุงที่มาจากการรับฟังเสียงลูกค้า ซึ่งเป็นประสบการณ์จากการต้อนรับลูกค้าหลากหลายรูปแบบที่มาซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ ความรู้ใหม่ๆ มาจากอาจารย์ รวมถึงองค์ความรู้จากวิทยากรมืออาชีพที่ผ่านกระบวนการสรรหาของสถาบันร่วมกับองค์กรธุรกิจต่างๆ และเมื่อดำเนินการสัมภาษณ์ประเด็นของจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ สรุปเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจได้ ดังนี้

1. ด้านความรักและความหลงใหลในสิ่งที่ทำ

พรพล ได้สะท้อนความคิดและความรู้สึกที่มีต่อประเด็นนี้ว่า ตนเองรู้สึกรักสินค้าที่ต้องดูแลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นสินค้าพัฒนาแล้ว เพราะต้องดูแลนับตั้งแต่วันที่เริ่มแนวคิดในการพัฒนา จนกระทั่งถึงการดูแลยอดขาย เพราะมันคือการคิดเอง สร้างเอง และดูแลเอง

ทศพล ได้กล่าวไว้ในประเด็นนี้ว่า ตนเองเป็นคนชอบรับประทาน จึงอยากให้ลูกค้าได้รับประทานอาหารที่ดีและอร่อย ราคาถูก สำหรับร้านแล้วค่อนข้างผูกพัน โดยเฉพาะตนเองเป็นคนชอบเที่ยว บางครั้งปล่อยร้านให้น้องชายดูแล แต่ก็จะโทรถามอยู่ตลอดเวลาว่า ร้านมีปัญหาอะไรหรือไม่ ตอนรับลูกค้าดีรีเปล่า มีปัญหาอะไร

ที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนใหม่ เพราะต้องทำให้ลูกค้ารักร้านเรา เหมือนที่เรารัก

สำหรับประเด็นของรักษพล สรุปได้ว่าการขาย ต้นไม้ของตนเองนั้นเกิดจากการเป็นคนรักธรรมชาติ ประกอบกับเป็นคนรักงานศิลปะ จึงพยายามที่จะนำทั้งสองสิ่งมารวมกัน จึงได้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นไม้ปลูก ในกระถางแฟนท้อมือ ซึ่งบางครั้งสินค้าที่สร้างสรรค์ขึ้นมา สวยงามมากจนไม่อยากขาย แต่ก็ต้องตัดใจเพราะลูกค้า ที่มาซื้อก็คือคนที่ชอบในสิ่งเดียวกัน

จากการให้ข้อมูลของทั้งสามคน มีสิ่งที่สะท้อน ถึงความรักในสิ่งที่ทำเหมือนกัน คือการฝึกงานทำให้รู้สึก รักร้านอยากให้ร้านขายสินค้าได้มากๆ รักลูกค้าทุกคน เพราะลูกค้าก็คือคนที่เราจะต้องให้บริการอย่างดีที่สุด และจะรู้สึกดีใจทุกครั้งที่สามารถแก้ปัญหาให้ลูกค้าได้

2. ด้านทัศนคติที่ดีหรือการคิดเชิงบวก

พรพล กล่าวไว้ว่าในตอนฝึกงานบางครั้งงานหนัก ทำให้รู้สึกเหนื่อยมาก แต่ก็คิดว่านี่คือการฝึกฝนตัวเอง ให้มีความอดทน แต่เมื่อทำงานแล้วเวลาเกิดปัญหา เช่น สินค้าใหม่ที่ออกวางจำหน่ายยอดขายน้อย ก็เลยคิดเสมอว่า ปัญหาย่อมมีที่มาและมีสาเหตุ จึงต้องพยายามหาสาเหตุ และแนวทางในการแก้ไขทุกครั้ง จนทำให้ยอดขายสินค้า สูงขึ้น

ทศพล ได้อ้างถึงการฝึกงานในร้านสะดวกซื้อ ว่า ตนรู้สึกเครียดเพราะมีปัญหาเยอะแต่คิดเสมอว่า การทำงานมันต้องมีปัญหาให้มาแก้ไข ดังนั้น จึงพยายาม แก้ไขให้ดีที่สุด แต่พอมาเป็นกิจการของตัวเอง เมื่อเจอ ปัญหาที่เคยไม่รู้สึกละก็ เป็นสิ่งที่หนักในชีวิต มันเหมือน ความคุ้นเคยว่าปัญหาต้องแก้ไขเมื่อแก้แล้วจะดีหรือไม่ จะไม่โทษใครเลยเพราะคิดเสมอว่าเราทำอย่างดีที่สุด เพื่อตัวเรา ร้านเรา และน้องๆ พนักงานในร้าน และจะ พยายามอธิบายให้น้องๆ ฟังว่า ได้ทำทุกอย่าง อย่างดีที่สุด เพื่อทุกคน

รักษพล ได้อธิบายให้ฟังถึงเหตุการณ์บางเรื่องว่า บางครั้งลูกค้าประจำไปซื้อสินค้าร้านอื่นแต่ก็ไม่เคยรู้สึก เคืองลูกค้าถึงแม้ว่าลูกค้าจะแฉมาทักทายแล้วยังบอก

อีกว่าไปซื้อร้านอื่นมา ซึ่งก็คล้ายกับตอนฝึกงาน บางที ลูกค้าไปซื้อของร้านคู่แข่งมาแล้วมาบอกว่า ไปซื้อที่อื่นมา เพราะร้านที่ได้ทำงานอยู่ไม่มีขาย ก็ไม่ได้โกรธลูกค้า เพราะส่วนตัวคิดว่า ลูกค้ามีสิทธิ์เลือกสิ่งที่ลูกค้าพอใจ ที่สุด ถ้าเราอยากให้ลูกค้าพอใจก็ต้องพยายามสร้างความพอใจให้กับลูกค้า เช่น บริการดีดี หรือมีสินค้าที่ ลูกค้าต้องการ

3. ด้านความสามารถในการปรับตัว

พรพล อธิบายว่าการทำงานด้านการตลาดนี้ บางครั้งต้องปรับความคิดให้ทันต่อพฤติกรรมและความ ต้องการของลูกค้า จะมายึดติดในสิ่งเก่าๆ ที่เราคิดไม่ได้ เพราะบางครั้งลูกค้าอาจจะไม่ต้องการ

ทศพล ได้เล่าถึงการปรับตัวตอนเริ่มมาทำร้าน อาหารว่า จากเดิมทำงานวันละ 8-9 ชั่วโมง ทำทุกอย่าง ตามระบบมาตลอด แต่วันนึงกลับพบว่า ต้องทำงาน เกือบ 24 ชั่วโมง ต้องคิด ต้องสร้างระบบการทำงานเอง โดยไม่มีระบบเดิมวางไว้ ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างมาก ในเรื่องนี้

รักษพล ได้กล่าวเกี่ยวกับการเข้าสู่การเป็น ผู้ประกอบการว่า จากการการทำงานที่มีการแบ่งหน้าที่ กันทำ กลายเป็นทุกงานคืองานของเรา จึงต้องทำเอง รับผิดชอบเอง ต้องยอมรับความกดดันและความเสี่ยง ที่เกิดขึ้น

สำหรับในเรื่องนี้ ทุกคนคิดเหมือนกันว่า การทำงานได้เรียนรู้ว่า ทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เช่น เปลี่ยนหัวหน้างาน บางครั้งต้องเปลี่ยนการจัดเรียง สินค้า ลูกค้ามีความต้องการเปลี่ยนไปตามแรงกระตุ้น และอีกหลายประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการทำงาน

4. ด้านการเป็นผู้นำ

ในเรื่องนี้คุณพรพลได้แนะนำว่า นับตั้งแต่เข้างาน วันแรกต้องแสดงบทบาทของผู้นำทันที จะเป็นผู้นำตาม เพียงแค่หัวหน้างานเท่านั้น เพราะการบริหารผลิตภัณฑ์ เราต้องชักนำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่ซัพพลายเออร์ หน่วยงานวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงหน่วยงานที่จัดทำ สื่อประชาสัมพันธ์ คือเราได้วางแนวทางของสินค้าเราไว้

แบบนี้ ดังนั้น เราต้องโน้มน้าวให้คนที่เกี่ยวข้องทำตาม ในสิ่งที่เราต้องการนำเสนอแก่ลูกค้า

ทศพล กล่าวว่าต้องทำให้น้องๆ พนักงานเชื่อมั่น และศรัทธาในตัวเรา โดยส่วนตัวคิดเสมอว่า เราอยู่กันได้ เพราะร้านมันไปได้ พนักงานเป็นคนที่มีบุญคุณกับร้าน ดังนั้น อะไรที่ตอบแทนพนักงานได้ก็จะพยายามทำให้ เช่น ตอนนี้ได้ส่งน้องบางคนเรียนหนังสือ เพราะคงไม่มีใครอยากเป็นเด็กเสิร์ฟจนวันตาย พยายามสร้างอนาคตให้น้องพนักงานด้วย ทุกวันนี้ไม่มีน้องคนไหนขาดงานโดยไม่มีสาเหตุจำเป็น

รักษพล อธิบายถึงประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นผู้นำว่า การเป็นผู้นำไม่จำเป็นต้องมีลูกน้อง คิดว่าการตัดสินใจเพื่อตัวเอง การแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจะต้องทำอย่างไร บางครั้งต้องวางแผนให้ดี จึงจะประสบความสำเร็จ เรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องเหลือเชื่อ เช่น ตอนนี้แผงขายต้นไม้ในตลาดเจเจกรีนมีร้านของตนเองที่ดูเหมือนจะเป็นผู้นำของสินค้าประเภทเดียวกัน เพราะมีลูกค้าประจำมาก และในบางครั้งสินค้าที่ทำออกขายก็มีลักษณะที่โดดเด่นและแตกต่างจากร้านอื่นๆ อย่างชัดเจน

สำหรับในช่วงการฝึกงาน ทุกคนกล่าวว่าเราได้ฝึกการเป็นหัวหน้างาน ทำให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อการทำงาน

5. ด้านการสะท้อนให้เห็นถึงความทะเยอทะยาน

ทุกคนได้กล่าวถึงความทะเยอทะยานของตนเองว่า อยากเป็นเจ้าของร้าน หรืออยากเรียนจบเร็วๆ จะได้ทำงานจริงๆ สักที ซึ่งพอได้พูดคุยถึงอาชีพของตนเองที่ทำอยู่ตอนนี้การสะท้อนให้เห็นถึงความทะเยอทะยานก็มีความใกล้เคียงกันคือ

พรพล กล่าวว่าอยาก使自己的สินค้าที่ตนเองดูแลอยู่ เข้าไปนั่งอยู่ในใจลูกค้า และรู้สึกว่าต้องซื้อรับประทาน ทุกครั้งที่ได้พบเห็น

ทศพล อธิบายว่าอยากมีร้านแบบอื่นๆ เช่น ร้านอาหารบุฟเฟต์ที่ซื้ออะไรก็ได้ แต่ต่อท้ายด้วย by ทศพล หรือ by อะไรก็ว่าไป และอยากขยายสาขาของตนให้ได้ประมาณสัก 5-6 สาขา ซึ่งทุกวันนี้ก็ได้เปิดเพิ่ม 2 สาขา

คือ ที่จันทบุรี และลาดปลาเค้า

รักษพล ต้องการให้สินค้าของตนเองเป็นเหมือนสัญลักษณ์ (Symbol) ของสินค้าตกแต่งประเภท DIY ไม่จำเป็นต้องซื้อทุกครั้งแต่อยากให้คิดถึงเสมอ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด พบว่า จิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการสามารถเกิดได้กับทุกสาขาอาชีพที่ทำ และบางครั้งก็เกิดจากการปลูกฝังโดยตรงจากการฝึกปฏิบัติงานหรือทำงานตามรูปแบบการศึกษาจากการปฏิบัติงาน

บทสรุป

จิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้งานตั้งแต่รากฐานของธุรกิจ โดยจะเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป และจะแสดงออกอย่างชัดเจนหลังจากสำเร็จการศึกษา ดังนั้น วิธีการเรียนการสอนแบบการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริง ถือเป็นวิธีการหนึ่งที่คุณเรียนจะสามารถเรียนรู้ระบบการทำงานตั้งแต่รากฐาน จึงทำให้เข้าใจงาน เข้าใจคน และเข้าใจองค์กรได้เป็นอย่างดี จากจิตวิญญาณของผู้ประกอบการทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ความรักและหลงใหลในสิ่งที่ทำ เช่น รักธุรกิจ/สินค้าที่ทำและพร้อมที่จะเสียสละเวลาในการดูแล 2) การคิดเชิงบวก เช่น รู้จักการให้กำลังใจตนเอง ไม่ท้อถอยในยามที่เกิดปัญหาและพยายามแก้ปัญหาโดยทำทุกอย่างให้ดีที่สุด 3) ความสามารถในการปรับตัว เช่น ต้องยอมรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 4) ความเป็นผู้นำ เช่น ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน และต้องกล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ 5) ความทะเยอทะยาน เช่น ต้องมีความฝันเพื่อจะสร้างเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาสินค้า/ธุรกิจให้เจริญรุ่งเรือง จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทุกด้านมีความสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการหรือพนักงานในหน่วยงาน หากทุกคนทำงานด้วยความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ ผลของงานย่อมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

บรรณานุกรม

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). *แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- ฉัตรยาพร เสมอใจ, วิจิตรรัตน์ มีมาก และคมกฤษ ปีติฤกษ์. (2552). *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บมจ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ชัยพร วิเศษมงคล. (2553). *ผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2559, จาก <http://www.manager.co.th/iBizchannel>
- ทศพล แก้วนุช. (30 เมษายน 2559). *สัมภาษณ์*. เจ้าของกิจการร้านอาหารทะเล.
- บุริม โอทกานนท์. (2557). *คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2559, จาก <http://www.cmmu.mahidol.ac.th>
- พรพล พลอยธรรมชาติ. (6 เมษายน 2559). *สัมภาษณ์*. ผู้ช่วยผู้จัดการแผนกบริหารผลิตภัณฑ์.
- รักษ์พล สัต. (6 เมษายน 2559). *สัมภาษณ์*. เจ้าของกิจการสินค้า DIY.
- เลิศชัย สุธรรมานนท์. (ม.ป.ป.). *สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์กับการจัดการศึกษาแบบ Work Based Education*. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2559, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission>
- วิมลกานต์ โกสุมาศ. (2558). *คว่ำโอกาสทองยุคดิจิทัล*. *SMEs Today*, 12(101), 26-27.
- วีระศักดิ์ สุตันทวิบูลย์. (2557). *ผู้ประกอบการไทยใน “ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล”*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2559, จาก <http://www.prachachat.net/news>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุชาติ ไตรภพสกุล. (2557). “คนไทยอยู่ตรงไหนในดัชนีเถ้าแก่เอเชีย”. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2559, จาก <http://www.forbesthailand.com/commentaries-detail.php?did=143>
- Frederick, H. H., O'Connor, A. J. & Kuratko, D. F. (2010). *Entrepreneurship: Theory, Process, Practice*. China: China Translation & Printing Services.
- Johnson, K. D. (2013). *The Entrepreneur mind*. USA: Johnson Media INC.
- Julien, P. A. (2007). *A Theory of Local Entrepreneurship in the Knowledge Economy*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing Limited.
- Marenzi, C. (n.d.). *Training Young Entrepreneurs to Head the Family Business: A Work-based Learning Program*. Retrieved April 19, 2016, from <http://www.eucen.eu/sites/default/files/TRAININGYOUNGENTREPRENEURS.pdf>
- Pierce, S. (2008). “*Spirit of the Entrepreneur*”. Retrieved April 19, 2016, from <http://www.entrepreneur.com/article/190986>
- The McDonough Center for Leadership and Business. (2015). *DRIVE Camp*. Retrieved April 19, 2016, from <https://webapps.marietta.edu/~lead/?q=node/312>
- Young Entrepreneurs Consortium. (n.d.). *Inspiring Young mind for Great Future*. Retrieved April 19, 2016, from http://www.battelleforkids.org/docs/defaultsource/publications/yec_the_material_out_of_which_countries_are_made.pdf?sfvrsn=2

Translated Thai References

- Kaewnuch, T. (2016, April 30). *Interview*. The Entrepreneur of seafood restaurant. [in Thai]
- Kosumard, V. (2015). Take the opportunity of Digital Booming. *SMEs Today*, 12(101), 26-27. [in Thai]
- Ministry of Industry. (2011). *The master plan for Thailand industrial development 2012-2031*. Bangkok: Office of Industrial Economics. [in Thai]
- Office of Higher Education Committee. (2007). *A Guide to Quality Assurance in Higher Education*. Bangkok: Parppim. [in Thai]
- O-thakanon, B. (2014). *The Successful Entrepreneur Characteristics*. Retrieved April 27, 2016, from <http://www.cmmu.mahidol.ac.th> [in Thai]
- Ploythammachart, P. (2016, April 6). *Interview*. Assistant Manager.
- Samaorjai, C., Memak, T. & Pitiruaek, K. (2009). *Small Business Management* (1st ed.). Bangkok: SE-EDUCATION. [in Thai]
- Sa-ngad, R. (2016, April 6). *Interview*. The Entrepreneur of DIY product Shop. [in Thai]
- Sutantawibul, V. (2014). *Thai Entrepreneur in Digital Economy*. Retrieved April 27, 2016, from <http://www.prachachat.net/news> [in Thai]
- Suthanmanon, L. (n.d.). *Panyapiwat institute of Management and Work Based Education*. Retrieved April 19, 2016, from <http://www.mua.go.th/users/he-commission> [in Thai]
- Triphopsakul, S. (2014). "Thai Where is The Rich Index in Asia". Retrieved April 27, 2016, from <http://www.forbesthailand.com/commentaries-detail.php?did=143> [in Thai]
- Visesmongkol, C. (2010). *The Entrepreneur in The Creative Economy*. Retrieved April 27, 2016, from <http://www.manager.co.th/iBizchannel> [in Thai]

Name and Surname: Uraphen Yimprasert

Highest Education: Ph.D. (Higher Education and Administration),
Oklahoma State University

University or Agency: Panyapiwat Institute of Management

Field of Expertise: Marketing Communication

Address: 85/1 Moo 2, Chaengwattana Rd., Bang Talad, Pakkred,
Nonthaburi 11120

Name and Surname: Kittibhop Tansuwan

Highest Education: Master of Business Administration (Finance &
Banking), Mahanakorn University of Technology

University or Agency: Panyapiwat Institute of Management

Field of Expertise: Business Administration

Address: 85/1 Moo 2, Chaengwattana Rd., Bang Talad, Pakkred,
Nonthaburi 11120

PANYAPIWAT
INSTITUTE OF MANAGEMENT

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์